

Posudek bakalářské práce

Autor: Diana Ester Ben-Perets

Název: Vliv edukací na chronicky hemodialyzované pacienty s hyperfosfatemií

Posudek vypracoval oponent práce: PhDr. MUDr. Oskar Zakiyanov, Ph.D.

Práce se zabývá prozkoumáním vlivu edukací na změnu stravovacích zvyklostí hemodialyzovaných pacientů s hyperfosfatemií. Stěžejní částí práce je provedení dotazníkového šetření a následné cílené edukace a intervence u experimentální skupiny pacientů na hemodialýze. Výsledky změny na hladinu fosfatemie v měsíčních náběrech byly porovnávány mezi intervenovanou a kontrolní skupinou chronicky hemodialyzovaných pacientů.

Bakalářská práce má 55 stran vlastního textu, dále následují seznam citované literatury, 3 přílohy včetně ukázky vlastního dotazníku, pro ilustraci výsledků práce je hojně využíváno vypracovaných grafů, tabulek a edukačních obrazových materiálů. Práce je členěna do úvodu, teoretické části a praktické části popisu metodiky práce, organizace výzkumu a výsledků dotazníkového šetření na vzorků hemodialyzovaných pacientů, diskusi a závěru.

S ohledem na to, že se jedná o problematiku velmi potřebnou, většinu teoretické části tvoří snaha o podání popisu morfologie, fyziologie ledvin, chronického onemocnění ledvin a rozborů nutričních požadavků pro hemodialyzované pacienty. Zvláštní pozornost je věnována hyperfosfatemií jako součástí mineralové a kostní poruchy při chronickém onemocnění ledvin. Dále je popsána metodika výzkumu, dotazníkového šetření a charakteristiky edukačních materiálů.

Autorka si dala za cíl aplikovat teoretické znalosti a ověřit účinnost dvou třiceti minutových vzdělávacích edukačních sezení týkající se důsledků hyperfosfatemie na lidský organismus, prospěšnosti vybrané nízkofosfátové diety a správného užití vazačů fosfátů jako části komplexních opatření k normalizaci fosfatemie u pacientů na pravidelné hemodialyzační léčbě. Obecně se jedná o následující problém: retence fosfátů, hyperfosfatemie a důsledky mineralové a kostní poruchy zásadním způsobem zvyšují morbiditu a mortalitu pacientů s chronickým selháním ledvin léčených hemodialýzou. Hyperfosfatemie je spojena s závažnými kardiovaskulárními komplikacemi, především se vznikem kalcifikací cév a měkkých tkání, s rozvojem hypertrofie levé komory srdeční a oxidačním stresem a mikrozánětem. V léčbě hyperfosfatemie u pacientů na hemodialýze, jež je nedílnou součástí komplexní péče o hemodialyzované pacienty, se vedle adekvátnosti dialyzační dávky a farmakoterapie vazači fosfátů se uplatňují i cílená dietní opatření omezujících příjem fosfátů.

Praktické využití teoretických znalostí, orientace v nutričním a prvkovém složení jednotlivých pokrmů i vlastní praktické zkušenosti autorky dovolily vypracovat nutriční edukaci pro dialyzované pacienty a ověřit přínos lepší informovanosti a korekci dietních zvyklostí na vzorků chronicky hemodialyzovaných pacientů na Klinice nefrologie Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Bezprostřední interakce autorky s pacienty umožnily provést velmi důležitý aspekt edukace, směřování dietních zvyklostí pacientů správným směrem s určitou pravděpodobností následně vhodné modifikace jejich jídelníčku v domácím prostředí.

Presentace výsledků je realizována ukázkou grafů výsledků dotazníkového šetření s jejich následnou interpretací a tabulek s výsledky změn v hladinách fosfátů studijní a kontrolní skupiny, ilustračními materiály a tabulky, kde je uvedena ukázka mechanismu působení vazačů fosfátů, aditiv a dochucovadel obsahujících fosfor, ukázky obsahu fosforů v běžných potravinách.

Autorka sama uvádí, že reálná situace je mnohem složitější zvláště s ohledem na individualitu jednotlivých dietních zvyklostí, ochoty pacientů provádět změny v dietě, compliance s farmakoterapií, hyperfosfatemie a adekvátnosti dialyzační léčby. Dietní zvyklosti se fixují v raném dětském věku a jsou

ovlivněny způsobem stravování v rodinách, pacienti často pokračují v neměnném stávajícím způsobu stravování. Edukace a vedení pacientů s cílem příznivé optimalizace dietních zvyklostí představují velmi obtížný úkol nejen pro ošetřujícího lékaře na dialýze, klinického psychologa, ale také pro nutričního terapeuta a v neposlední řadě i pro zdravotní sestru, pečující o pacienta na dialýze.

Skutečné příznivé ovlivněné fosfátemie v péči o pacienty s renálním selháním léčených hemodialýzou je stále velmi složitou a častou nedobře řízenou součástí komplexní péče o této pacienty. Modifikace dialyzační diety s ohledem na hyperfosfatemie vyžaduje citlivý empatický individuální přístup a velmi rozsáhlé znalosti správného vedení dietoterapie a praktické orientaci složení rozmanitých pokrmů splňující požadavky individuálních pacientů s cílem příznivého ovlivnění kalcium fosfátového metabolismu.

Závěr: Autorka při vypracování práce musela prokázat schopnost samostatné práce a znalosti jak z oblasti medicíny, tak i dietologie, dobrou orientaci a zkušenost v komunikaci s pacienty a správné edukace ve výběru a zaměňování jednotlivých složek pokrmů na vhodnější z nutričního, energetického a příznivého nízkého obsahu fosforu hlediska.

Hlavním nedostatky překládané bakalářské práce spatřuji ve stránce formální – vyskytují se četné překlepy, nejen pravopisné, ale i faktografické chyby v obou částech včetně uvedení nesprávných výsledků v jednom z grafů a následným komentářem k němu. Teoretická část by zasloužila hlubšího popisu komplexní problematiky poruch kalcium fosfátového metabolismu u pacientů s chronickým selháním ledvin léčených hemodialýzou. Diskuse se mohla více zaměřit na metody vedení nutričního pohovoru s cílem ovlivnění fosfátemie v populaci s chronickým selháním ledvin léčených hemodialýzou.

Otázky k diskusi:

- Jaký způsob intervence pokládáte za neúčinnější v příznivém ovlivnění dietních zvyklostí s cílem zlepšení výsledků fosfátemie v populaci s chronickým selháním ledvin léčených hemodialýzou?
- Jak mají upravit příjem jednotlivých živin včetně obsahu fosfátů v dietě pacienti na hemodialýze s ischemickou chorobou srdeční, s podvýživou, s klesající hmotností, s chronickým zánětlivým stavem?

Vzhledem k výše uvedenému konstatuji, že bakalářská práce Diany Ester Ben-Perets *Vliv edukací na chronicky hemodialyzované pacienty s hyperfosfatemii* vyhovuje požadavkům závěrečná práce bakalářského studia a navrhuji tedy, aby byla přijata k obhajobě se stupněm hodnocení: C dobře.

V Praze dne 27.05.2021

PhDr. MUDr. Oskar Zakiyanov, Ph.D.